

ABSTRACTS

1. Pamela Armstrong. Some Byzantine and Later Settlements in Eastern Phokis

This study publishes pottery from ten Byzantine and post-Byzantine sites in eastern Phokis between Atalanti, Elateia and Orchomenos. The pottery reveals a Middle-Byzantine revival in the area, followed by a decline during the Tourkokratia and, by the nineteenth century, a concentration of settlement into fewer, larger sites.

Με την παρούσα μελέτη δημοσιεύεται κεραμική από δέκα βυζαντινές και μεταβυζαντινές θέσεις, που βρίσκονται στην ανατολική Φωκίδα μεταξύ Αταλάντης, Ελάτειας και Ορχομενού. Από την κεραμική είναι φανερό ότι κατά την μεσο-βυζαντινή εποχή η περιοχή ήκμασε, ενώ κατά την Τουρκοκρατία επακολούθησε παρακμή. Κατά τον 19^ο αι. παρατηρείται συγκέντρωση οικισμών σε λιγότερες και ευρύτερες ενότητες.

2. R.H.J. Ashton. Knossos Royal Road South 1971 and 1972 excavations: The Coins

The author publishes 82 coins from the 1971 and 1972 excavations at the Royal Road South, Knossos. As would be expected, most of the coins are bronze, and Cretan or late Roman. There are no particular surprises, except for an Alexandrian bronze of Augustus in a hitherto apparently unpublished denomination.

Ο συγγραφέας δημοσιεύει 82 νομίσματα από τις ανασκαφές του 1971 και 1972 στη Νότια Βασιλική Οδό στην Κνωσό. Όπως θα αναμενόταν, τα περισσότερα νομίσματα είναι χάλκινα, Κρητικής ή Υστερο-Ρωμαϊκής προέλευσης.

Δεν υπάρχουν τεμάχια ειδικού ενδιαφέροντος, εκτός ενός Αλεξανδριανού χάλκινου νομίσματος του Αυγούστου αδημοσίευτης μέχρι σήμερα ονομαστικής αξίας.

3. R.L.N. Barber and O. Hadjianastasiou. Mikre Vigla: a Bronze Age Settlement in Naxos

The results of a surface survey of the site are described. Mikre Vigla was a small coastal settlement, occupied from EC I or II until some time in LC III (perhaps the equivalent of mid-LHIIIC). There is a minimal amount of later material, of Geometric to Frankish date. The closest external relations in the Bronze Age, as indicated by the pottery, seem to have been with Melos, and Protopalatial Crete. Apart from building remains, pottery and some domestic and other objects (two fragments of marble artefacts, obsidian, painted plaster), the finds include an important series of small terracotta figurines, unique in the Cyclades. Some of these seem to be Early Cycladic, others related to Cretan pieces, mainly of the Protopalatial period.

Στο λόφο της Μικρής Βίγλας, 8 χλμ. περίπου νότια της χώρας Νάξου, έγινε συστηματική επιφανειακή έρευνα από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλαδών. Επισημάνθηκαν ευτεταμένα αρχιτεκτονικά λείψανα, κυρίως στη ΝΑ πλευρά. Η κεραμική δείχνει ότι ο λόφος κατοικήθηκε από την ΠΚ II εποχή, ίσως και νωρίτερα, αλλά ότι η ακμή του ήταν κατά την ύστερη ΜΚ – πρώιμη ΥΚ εποχή. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα πηλινά ειδώλια που βρέθηκαν και

που αντιπροσωπεύουν άγνωστους ως τώρα τύπους. Μερικά ίσως είναι ΜΚ. Επίσης το αρκετά μεγάλο ποσοστό ΜΜ κεραμεικής δείχνει σχέσεις ανάμεσα στη Νάξο και την Κρήτη αυτή τήν εποχή.

4. Elinor Bevan. Waterbirds and the Olympian Gods

Of over 1000 images of birds found in sanctuaries, approximately 300 may be interpreted as water birds: they are found in sanctuaries of female rather than male deities. The cult and ritual reasons for bird offerings and representation are discussed.

Πάνω από χίλιες αναπαραστάσεις πουλιών βρέθηκαν σε ναούς, περίπου 300 μπορούν να χαρακτηριστούν σαν πτηνά λιμνών. Βρέθηκαν κυρίως σε ναούς γυναικείων θεοτήτων παρά ανδρικών θεοτήτων. Περιγράφονται οι λόγοι λατρείας και τελετουργίας για αφιερώματα και απεικονίσεις πτηνών.

5. H.W. Catling. A Late Bronze Age House – or Sanctuary – model from the Menelaion, Sparta

A preliminary account is given of a fragmentary terracotta model for a flat-roofed, rectangular building found in a context no later than LH IIIA₁ in the terrace fill of Mansion 2, at the Menelaion.

Γίνεται μία πρώτη αναφορά σέ ένα ομοίωμα από ψημμένο πηλό που σώζεται αποσπασματικά. Πρόκειται για ένα όρθογώνιο κτίριο με επίπεδη οροφή που αποκαλύφθηκε μαζί με άλλα εύρηματα, όχι μεταγενέστερα της ΥΕ IIIA 1 εποχής, στην επίχωση του έπιπέδου του Μεγάρου 2 στο Μενελαίο.

6. R.W.V. Catling and R.E. Jones. Protogeometric Vases from Amorgos in the Museum of the British School

Two vases, a cup and an oinochoe, from Arkesine in south-west Amorgos are published for the first time. It is argued that both are probably Middle Protogeometric, one an import from Euboea, the other from the south-east Aegean; chemical analysis supports both attributions. Their implications for the early history of Amorgos are discussed.

Δημοσιεύονται για πρώτη φορά αγγεία, ένα κυάθιο και μία οινοχόη, από την Αρκεσίνη της νοτιοδυτικής Αμοργού. Πιθανώς και τα δύο ανήκουν στην Μέση Πρωτογεωμετρική εποχή και υποστηρίζεται ότι το ένα είχε εισαχθεί από την Εύβοια, ενώ το άλλο από το νοτιοανατολικό Αιγαίο. Χημική ανάλυση των αγγείων ενισχύει και τις δύο παραπάνω εκδοχές. Επίσης, εξετάζεται η σημασία τους για την πρώιμη ιστορία της Αμοργού.

7. R.W.V. Catling and D.G.J. Shipley. Messapian Zeus: An early sixth-century inscribed cup from Lakonia

Fragments of a large Black-Glazed Cup with part of an incised inscription are published. A date *c.* 590–570 is suggested. A second, slightly earlier cup from the Menelaion is included. The inscription refers to the cult of Zeus Messapeus attested in the sources. Discussion centres on the location of the cult-place and the origin of the cult. It is suggested that it derives from the region of Messapia in South Italy where the Spartan colony of Taras was situated.

Δημοσιεύονται όστρακα μίας μεγάλης μελαμβαφούς κύλικας που διασώζει τμήμα από εγχάρακτη επιγραφή και προτείνεται η χρονολόγησή της μεταξύ 590–570 π.χ. περίπου. Συμπεριλαμβάνεται επίσης μία ακόμη ελαφρώς πρωιμότερη κύλικα από το Μενελάιο. Η επιγραφή αναφέρεται στην λατρεία του Διός Μεσσαπέως, πράγμα που πιστοποιείται από τις πηγές. Η μελέτη επικεντρώνεται στον εντοπισμό του χώρου λατρείας και στην προέλευση αυτής. Υποστηρίζεται ότι η λατρεία προέρχεται από την περιοχή της Μεσσαπίας στην Νότιο Ιταλία, όπου είχε ιδρυθεί η σπαρτιατική αποικία Τάρας.

8. J.H. Crouwel. Another Mycenaean Pictorial Vase Fragment from Berbati

A fragment of Mycenaean pottery with pictorial decoration probably from a deep bowl krater, a chance find picked up at Berbati and previously in a Dutch private collection has been recently deposited in the Allard Pierson Museum, Amsterdam. It depicts, partly preserved, a bird in flight. No parallels for this can be cited from Berbati, Mycenae or Tiryns, but there are similar birds on shallow bowls from Cyprus and Ras Shamra. It is suggested that the new sherd demonstrates that these pots were all made in the North East Peloponnese.

‘Ένα τεμάχιο Μυκηναϊκού άγγείου με άπεικονίσεις πού πιθανώς προέρχεται από ένα βαθύ κυπελοειδή κρατήρα βρέθηκε τυχαία στό Μπερμπάτι. Τό τεμάχιο αυτό πού προηγουμένως φυλαγόταν σέ μία ιδιωτική συλλογή στήν Όλλανδία, κατατέθηκε πρόσφατα στό Μουσείο Άλλαρντ Πιερσον στό Άμστερδαμ.’ Άπεικονίζει ένα πουλι, μερικώς διασωθέν, ένω πετάει. Δέν ύπάρχει κάτι πού μπορεί νά συσχετισθεί με αυτό από τό Μπερμπάτι, τίς Μυκήνες ή από τήν Τίρυνθα, ύπάρχουν όμως παρόμοια πουλιά σέ ρηγά κύπελλα από τήν Κύπρο και από τό (Ras Shamra). Μέ τήν άνακάλυψη του έν λόγω τεμαχίου, ύπάρχουν ένδείξεις ότι όλα τά άγγεία του τύπου αυτού κατασκευάσθηκαν στήν βορειοανατολική Πελοπόννησο.

9. Olga Hadjianastasiou. Some hints of Naxian external connections in the earlier Late Bronze Age

In a rescue excavation in the Demetrokali plot in the Chora of Naxos, part of a building complex, with a paved road, was discovered. Characteristic vases are presented (local imitations, and imports of Minoan types) which date the unit to the LC II period and show that Naxos at that time formed part of the network of communications with Crete and the eastern Aegean.

Σε σωστική ανασκαφή στο οικόπεδω Δημητροκάλλη στη χώρα της Νάξου, αποκαλύφθηκε ένα τμήμα κτιριακού συγκροτήματος με πλακόστρωτο δρόμο. Δημοσιεύονται χαρακτηριστικά αγγεία (ντοπιες μιμήσεις Μινωϊκών και εισαγωγές) που χρονολογούν το χώρο στην ΥΚ ΙΙ εποχή και δείχνουν ότι η Νάξος αποτελούσε τμήμα του δικτύου επικοινωνίας την Κρήτη και το ανατολικό Αιγαίο αυτή την εποχή.

10. Alan W. Johnston and Angeliki Andriomenou. A geometric graffito from Eretria

Two joining sherds of an East Greek ‘proto-Bird Bowl’, found in Dr Andriomenou’s excavations at Eretria, bear a three-line graffito text very similar in structure, if not in content, to that on Nestor’s cup from Pithekoussai. The piece must be of approximately the same date.

Δύο παρακείμενα όστρακα ενός 'Πρωτο-Ορνιθικού Κρατήρος' της Ανατολικής Ελλάδας, τα οποία ήλθαν στο φως κατά τις ανασκαφές της Ερέτρειας από την Δρα Ανδρειωμένου, φέρουν κείμενο τριών σειρών από γραφίτο παρόμοιο σε δομή, αλλά όχι σε περιεχόμενο, με αυτό που υπάρχει πάνω στο κύπελλο του Νέστορος που βρέθηκε στις Πιθακούσες. Το εύρημα θα πρέπει να είναι σχεδόν της ίδιας χρονολογίας.

11. Mark Lehrer and David Turner. The Making of an Homeric Archaeologist: Schliemann's Diary of 1868

This paper, based on Schliemann's correspondence and on his travel diary of 1868, fills in an important gap regarding Schliemann's beginnings in archaeology. Schliemann's awakening interest in archaeological excavation is traced throughout his sojourn in Rome and Southern Italy, where Pompeii provided perhaps the decisive impetus for Schliemann's own first archaeological endeavours in Ithaca. Interesting differences between the diary and the published account of Schliemann's itinerary in *Itaque, le Péloponnèse et Troie* are analysed in the context of his subsequent studies in Paris that obliged him to revise many assumptions he had held uncritically during what was originally planned as a 'pleasure trip'. The section dealing with the Troad (where the diary is summarised and excerpted at length) considers the allegations made by David Traill on Schliemann's having removed a page from the diary to hide what would have been embarrassing comments rejecting Hissarlik as the site of Troy. It will be shown that this section of the diary is complete and that Traill's account of Schliemann's movements must subsequently be rectified. Furthermore, the sources of Schliemann's information on the Troad at this specific juncture will be examined, together with his eventual adoption of the Hissarlik theory after meeting Frank Calvert at the Dardanelles. The charge of intellectual robbery leveled against Schliemann by Traill will be reconsidered.

Με το άρθρο αυτό, βασισμένο στην αλληλογραφία του Σλήμαν και το ημερολόγιό του για το 1868, καλύπτεται ένα κενό στο ξεκίνημα της αρχαιολογικής σταδιοδρομίας του Σλήμαν. Αποκαλύπτεται η ανάπτυξη του ενδιαφέροντός του για τις αρχαιολογικές ανασκαφές, κατά την παραμονή του στην Ρώμη και στην Ν. Ιταλία, κυρίως στην Πομπηία. Οι διαφορές που παρουσιάζονται μεταξύ του ημερολογίου του και του βιβλίου του *Itaque, le Péloponnèse et Troie* αναλύονται στο πλαίσιο των μελετών που ο Σλήμαν όταν γύρισε στο Παρίσι το Σεπτέμβριο του 1868. Οι μελέτες αυτές τον ανάγκασαν να αναθεωρήσει πολλές από τις απόψεις που είχε διατηρήσει αβασάνιστα κατά το 'ταξίδι αναψυχής'. Δίνεται μιά περίληψη του ημερολογίου και πολλά εκτεταμένα αποσπάσματα από το σχετικό με την Τρωάδα μέρος. Στην συνέχεια αναθεωρούνται οι κατηγορίες του David Traill για την δηθεν αφαίρεση μίας σελίδας του ημερολογίου από τον ίδιο τον Σλήμαν, κρύβοντας έτσι μία πιθανόν ενοχλητική καταγραφή που αμφισβητούσε την θεωρία της θέσης της Τροίας στο λόφο του Ισσαρλίκ. Αποδεικνύεται ότι αυτό το μέρος του ημερολογίου είναι πλήρες και ότι τα συμπεράσματα του Τραιλλ πρέπει να αναθεωρηθούν. Τέλος, εξετάζεται η κατηγορία του Τραιλλ κατά του Σλήμαν για 'πνευματική κλοπή' σε βάρος του Frank Calvert, απ' τον οποίον ο Σλήμαν υιοθέτησε την θεωρία περί Τροίας-Ισσαρλίκ.

12. A Mazarakis-Ainian. Late Bronze Age Apsidal and oval buildings in Greece and adjacent areas

13. Lina G. Mendoni. More inscriptions from Keos

In this article three unpublished inscriptions from Keos are presented. The first inscription is a fragmentary decree from Karthaiia dated in the first half of the 3rd century B.C. According to this law free women and virgins were not permitted to walk alone around the island so they can be kept safe from attack and as a result, the city would be kept quiet and peaceful, possibly because of the presence of the Ptolemaic garrison in the island during the same period. The second inscription is a new fragment which joins precisely IG XII 5, 597 from Ioulis published by Hiller in 1903. This decree dated in the 3rd century B.C. is the first direct evidence for the existence of a theatre in Ioulis. The third inscription is a dedicatory inscription dated in the second half of the 5th century B.C. from Poieessa. The archon Διοφάνης Ἐτεοκλείδου, member of an important family of Poieessa and already known in the prosopography of Keos is the dedicator to Hermes Prytaneios. The new element from this inscription is the epithet πρυτανεῖος applied to the name of the god.

Στό άρθρο αυτό δημοσιεύονται τρεῖς νέες ἐπιγραφές ἀπό τήν Κέα. Ἡ πρώτη ἐπιγραφή εἶναι ἓνα ἀποσπασματικά σωζόμενο ψήφισμα ἀπό τήν Καρθαία, πού χρονολογεῖται στό ἄμισό τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. Σύμφωνα μέ αὐτόν τόν νόμο ἀπαγορεύεται στίς ἐλεύθερες γυναῖκες καί στίς παρθένες νά κυκλοφοροῦν μόνες στό νησί, ὥστε νά μήν πέσουν θύματα ἐπιθέσεων, πού σάν ἀποτέλεσμα θά εἶχαν τήν διατάραξη τῆς πολιτικῆς ἰσορραπίας τῆς πόλης τους. Ἴσως τό ψήφισμα αὐτό νά μπορεῖ νά συνδεθεῖ μέ τήν παρουσία τῆς πτολεμαϊκῆς φρουρᾶς στό νησί τήν περίοδο αὐτή. Ἡ δευτερῆ ἐπιγραφή εἶναι ἓνα θραῦσμα πού κολλάει ἀκριβῶς μέ τήν IG XII 5, 597 ἀπό τήν Ἰουλίδα. Τό ψήφισμα πού χρονολογεῖται στόν 3^ο αἰ. π.Χ. εἶναι ἡ πρώτη ἄμεση μαρτυρία γιά τήν ὑπαρξη θεάτρου στήν πόλη. Ἡ τρίτη ἐπιγραφή εἶναι ἀναθηματική στόν Ἑρμῆ, προέρχεται ἀπό τήν Ποιήεσσα καί χρονολογεῖται στό δεύτερο μισό 5ου αἰ.π.Χ. Ὁ ἄρχων Διοφάνης Ἐτεοκλείδου, μέλος σημαντικῆς οἰκογένειας τῆς Ποιήεσσας καί ἤδη γνωστός στήν προσωπογραφία τῆς Κέας, ἀναθέτει στόν Ἑρμῆ Πρυτανεῖο. Τό ἐνδιαφέρον στοιχεῖο στήν ἐπιγραφή εἶναι τό ἐπίθετο πού συνοδεύει τό ὄνομα τοῦ θεοῦ.

14. Robin Osborne. A crisis in Archaeological History? The seventh century BC in Attica

The archaeological record from the seventh century in Attica poses acute problems of interpretation. Burial conventions and burial numbers show a sharp change at the end of the eighth century; there is discontinuity in the settlement record; activity at cult sites increases quite markedly; and the manner of artistic expression changes. Simple hypotheses which connect these changes with the birth of the polis or with political and social crisis cannot explain all these changes. One way forward may be to make the change in artistic expression central to interpretation instead of marginal.

Ὁ ἕβδομος αἰώνας στήν Ἀττική παρουσιάζει οἷα προβλήματα ἐρμηνείας των ἀρχαιολογικῶν στοιχείων. Οἱ συνήθειες ταφῆς καί ὁ ἀριθμός των ἐνταφιαζομένων παρουσιάζει ἐντονη ἀλλαγὴ στο τέλος τοῦ ὄγδοου αἰώνα· ἐμφανίζεται ἀσυνέχεια στα στοιχεῖα των καταυλισμῶν· Τό ἐπίπεδο δραστηριότητος στίς τοποθεσίεις λατρείας δείχνει καταφανή μεταβολή· ἀλλάζει ἐπίσης ὁ τρόπος καλλιτεχνικῆς ἐκφρασης. Οἱ ἀπλές υποθέσεις πού συνδέουν τῆς ἀλλαγῆς αὐτές με τήν ἐμφάνιση τῆς 'πόλης' ἢ με πολιτικές καί κοινωνικές κρίσεις δέν κατορθώνουν νά ἐξηγήσουν ὅλες αὐτές τῆς μεταβολές. Μία

διέξοδος θα ήταν να υποθέσουμε ότι η αλλαγή στην καλλιτεχνική έκφραση είναι κεντρικής και όχι περιθωριακής μόνο σημασίας, για την ερμηνεία των μεταβολών.

15. Olga Palagia. A classical variant of the Corinth/Mocenigo goddess: Demeter/Kore or Athena?

This paper examines the fragment of a life-size marble statue of a goddess in the storerooms of the Acropolis Museum (inv. no. 13641). Both technical and stylistic considerations show that it is an original work of the mid 5th century B.C., issuing from the artistic milieu of the Parthenon. The figure was dressed in a chiton under a himation pinned on the right shoulder (diplax), following a sub-Archaic fashion current throughout the 5th century and recurrent in Archaising works of later periods. This dress is familiar from Attic red-figure vase-paintings, where it is donned by a number of deities, mainly female but male too (Apollo and Dionysos) and mortal women on festive occasions.

Apart from the Acropolis fragment, three statuary types in chiton and diplax are known from the 5th century: the Corinth/Mocenigo 'Kore', the Athena Albani and the Athena Hope/Farnese. The Acropolis fragment is compared to all three and found to be an independent creation, perhaps reflecting yet another large-scale prototype of the period. There follows a discussion of the iconographical type of all four figures and of the possibility that they are all Athenas, inspired by a version of the Athena Polias on the Acropolis.

Πρώτη δημοσίευση θραύσματος μαρμαρίνου αγάλματος θεάς σε φυσικό μέγεθος, Μουσείο Ακροπόλεως 13641. Η τεχνική επεξεργασία του γλυπτού καθώς και η τεχνολογία επιτρέπουν την χρονολόγηση του έργου στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. Παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τα γλυπτά του Παρθενώνα. Φοράει χιτώνα και ιμάτιο που πορπώνεται στον δεξιόν ώμο (δίπλαξ) σύμφωνα με έναν αρχαϊκό συρμό που συνεχίζεται και κατά τον 5^ο αι. και επανέρχεται σποραδικά σε αρχαϊστικά έργα νεωτέρων εποχών. Στην Αττική ερυθρόμορφη αγγειογραφία του 5ου αι. η ενδυμασία αυτή συναντάται σε θεές, θεούς (Απόλλων και Διόνυσος) καθώς και θνητές γυναίκες που λαβαίνουν μέρος σε τελετές όπως γάμοι, βακχικοί χοροί κλπ.

Εκτός από το θραύσμα της Ακροπόλεως, γνωρίζουμε άλλους τρεις αγαλματικούς τύπους του 5ου αι. με δίπλακα: την Περσεφόνη της Κορίνθου, την Αθηνά Αλβανι και την Αθηνά Hope/Farnese. Το θραύσμα της Ακροπόλεως παρουσιάζει διαφορές από τους τρεις αυτούς τύπους. Πρόκειται για μία ανεξάρτητη δημιουργία που ίσως απηχεί κάποιο σπουδαίο πρότυπο της εποχής. Η ανάλυση της εικονογραφίας των τεσσάρων έργων οδηγεί στην διατύπωση της υποθέσεως ότι και τα τέσσερα παριστάνουν την Αθηνά, ίσως απηχώντας μία κλασική εικόνα της Αθηνάς Πολιάδος στην Ακρόπολη.

16. Olga Palagia and David Lewis. The Ephebes of Erechtheis 333/2 BC and their dedication

Names on the Rhamnous base IG II² 3105 (with new fragments added by Petrakos, A.E. 1979 68–9) are conjoined with those on IG II² 2401. 2401 is identified as an ephebe list of Erechtheis for 333/2. The attribution of the names to the various demes is discussed. The base itself goes with the fragmentary herm, NM 313, which is thus the earliest securely dated ephebic dedication at Rhamnous. The relationship of this to other monuments is discussed. It is suggested from this, that the ephebes of 333/2 were competing in the Nemesia.

Όνόματα από τα χαραγμένα στο βάθρο της Ραμνούς IG Π² 3105 (με νέα τεμάχια προστεθέντα από τον Πετράκο, Α.Ε. 1979 68–9) συνδέονται με τα ονόματα της IG Π² 2401. Η 2401 αναγνωρίζεται σαν πίνακας εφήβων των Ερεχθειών για το 333/2. Συζητείται η απόδοση των ονομάτων στους διάφορους δήμους. Το ίδιο το βάθρο ταιριάζει στην τεμαχισμένη ερμή ΝΜ313, που αναγνωρίζεται με τον τρόπο αυτό σαν η αρχαιότερη, σίγουρα χρονολογημένη εφηβική αφιέρωση της Ραμνούς. Συζητείται η σχέση της με άλλα μνημεία. Προτείνεται η ερμηνεία ότι οι έφηβοι του 333/2 συναγωνίζονται στα Νέμεσια.

17. D.H. Tarling and W.S. Downey. Archaeomagnetic Study of the Late Minoan Kiln 2, stratigraphical museum extension Knossos

Analysis of 26 oriented samples shows a clear, distinct, stable magnetic remanence in 25 of them. The magnetic carrier is probably 1 mm diameter magnetite and the remanence has thermal characteristics. On this basis, the direction of the geomagnetic field was 355.2° , $60.9^\circ \alpha_{95} = 1.7^\circ$ and its intensity was $67 + 8 \mu\text{T}$ at the time when the kiln was last fired in Late Minoan IB (LMIB) times. The directional parameters are identical to those of LMIB destruction levels in central Crete and with the Minoan Plinian ash layer on Thera, but the mean direction differs from those of LMIB destruction sites in eastern Crete and those of the base surge and higher Minoan volcanic ash deposits on Thera. It is considered that the kiln was last fired at an almost identical time to the LMIB destruction levels of central Crete which appears to have occurred several years before the LMIB destruction levels in eastern Crete.

Ανάλυση 26 προσανατολισμένων δειγμάτων δείχνει σαφή, καθορισμένη, σταθερή μαγνητική παραμονή σε 25 από αυτά. Ο μαγνητικός φορέας είναι πιθανότατα μαγνητίτης διαμέτρου 1 μ και η μαγνητική παραμονή έχει θερμικά χαρακτηριστικά. Με βάση τα ανωτέρω προκύπτει ότι όταν ο κλιβανός χρησιμο-ποιήθηκε για τελευταία φορά στην ΥστεροΜινωϊκή IB (LMIB) περίοδο, η διεύθυνση του γεωμαγνητικού πεδίου ήταν 355.2° , $60.9^\circ \alpha_{95} = 1.7^\circ$ και η έντασή του ήταν $67 + 8 \mu\text{T}$. Οι παράμετροι διεύθυνσεως είναι πανομοιότυπες με αυτές των LMIB στρωμάτων καταστροφής στην κεντρική Κρήτη και με του Μινωϊκού Πλίνιου στρώματος σποδού στη Θήρα, αλλά η μέση διεύθυνση του πεδίου διαφέρει από αυτή που μετρήθηκε στις LMIB θέσεις καταστροφής στην ανατολική Κρήτη ή στο κύμα βάσεως και στις υψηλότερες αποθέσεις ηφαιστειακής σποδού της Μινωϊκής εποχής στη Θήρα. Θεωρείται ότι η τελευταία χρήση του κλιβάνου συμπίπτει σχεδόν απόλυτα με το σχηματισμό των LMIB στρωμάτων καταστροφής της κεντρικής Κρήτης, τα οποία φαίνεται ότι σχηματίστηκαν αρκετά χρόνια πριν από τα LMIB στρώματα καταστροφής στην ανατολική Κρήτη.

18. R.A. Tomlinson. A photograph of Olympia in The Alma Tadema Collection

A photograph in the Alma Tadema Collection in the library of the University of Birmingham, captioned 'A View near Athens' is identified rather as a general view of Olympia, taken during the second season of the German excavations, in 1876–7.

Μία φωτογραφία από τη Συλλογή Alma Tadema της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου του Μπέρμιγχαμ με επιγραφή 'Άποψη των Αθηνών'. αναγνωρίζεται σαν γενική άποψη της Ολυμπίας, φωτογραφημένη κατά τη δεύτερη περίοδο των Γερμανικών ανασκαφών, το έτος 1876–77.

19. Lucia Vagnetti. A Sardinian Askos from Crete

An askos (*BSA* 49 [1954] 222, pl. 25:111) found by R.W. Hutchinson in Tomb 2 at Khaniale Tekke near Knossos is recognized as an export from nuragic Sardinia; similar askoi are common there in the same chronological range, c. 850–680 B.C., as that represented by the Cretan context. Although other good parallels have also been found outside Sardinia, notably at Vetulonia in Etruria, the Tekke piece is the first Sardinian artefact of the Early Iron Age to be identified in the Aegean. Its presence there is related to the Phoenician element in the complex pattern of long distance trade that preceded the arrival in Italy of the first Western Greeks.

Ένας ασκός (*BSA* 49 (1954) 222, εικ. 25:111) που βρέθηκε από τον R.W. Hutchinson στον Τάφο 2 στο Χανιαλί Τεκκέ κοντά στη Κνωσό αναγνωρίζεται σαν εξαχθείς από τη Σαρδηνία. Παρόμοιοι ασκοί είναι κοινοί εκεί στην ίδια χρονολογική περίοδο, περ. 850–680 π.Χ., όπως αυτή που συνάγεται από τη μελέτη των άλλων ευρημάτων. Αν και υπάρχουν προηγούμενα τέτοιοι παραλληλισμοί με ευρήματα που ανακαλύφθηκαν έξω από τη Σαρδηνία, με πιά αξιοσημείωτο αυτό της Βετουλονίας στην Ετροουρία, το εύρημα στο Τεκκέ είναι το πρώτο τεχνούργημα της Πρότερης Εποχής του Σιδήρου από τη Σαρδηνία που ανακαλύπτεται στην περιοχή του Αιγαίου. Η παρουσία του εκεί σχετίζεται με το Φοινικικό στοιχείο που είναι παρόν στο περίπλοκο μοντέλο του εμπορίου μακρινής αποστάσεως που προηγήθηκε της άφιξης στην Ιταλία των πρώτων αποίκων από τις πόλεις της Δυτικής Ελλάδας.

20. Mary Walbank. Pausanias Octavia and Temple E at Corinth

This article considers the identification and attribution of the Temple E, one of the most important monuments of Roman Corinth. It argues against the present general identification of it as the temple of Octavia (referred to by Pausanias) and therefore a building dedicated to the Imperial cult. The evidence for the form, date and identity is reassessed. It involves a reexamination of the significance and relevance of the numismatic evidence cited in connection with it: a discussion of Octavia as a major recipient of cult and the worship of Jupiter Capitolinus at Corinth. It is argued, as a hypothesis for general consideration, that Temple E is the Capitolium of Corinth.

Το άρθρο αυτό εξετάζει την αναγνώριση και απόδοση του Ναού Ε, ενός από τα σημαντικότερα μνημεία της Ρωμαϊκής Κορίνθου. Αποκρούει τη γενικά παραδεκτή αναγνώρισή του σαν ναού της Οκταβίας (όπως αναφέρεται από τον Πausανία), και ως εκ τούτου αφιερωμένου στην Αυτοκρατορική λατρεία. Επανεξετάζονται τα στοιχεία που αφορούν τον τύπο, τη χρονολογία και την ταυτότητα του ναού. Συνεπάγεται αναθεώρηση της σημασίας και της ορθότητας των νομισματολογικών στοιχείων που αναφέρονται σε σχέση με αυτόν: συζήτηση του ρόλου της Οκταβίας σαν σημαντικού αποδέκτου λατρευτικών πράξεων και της λατρείας του Καπιτωλίου Διός στην Κόρινθο. Υποστηρίζεται, σαν υπόθεση για γενική εκτίμηση και μελέτη, ότι ο Ναός Ε ήταν το Καπιτώλιο της Κορίνθου.

21. Michael Walbank. Two Attic Masons of the late 4th century BC

Discussed here, are the public inscriptions produced by two Attic masons of the late 4th century B.C., from the point of view of identifying and describing epigraphic 'hands.' The

identification of their work rests upon the way in which certain key letter-shapes are used, and the consistency with which they are employed. Private documents have not been examined in this study. The first of these masons, the 'Mason of *IG ii². 1195*' (to which is added *IG ii². 620*), was active between *c.* 330 and 318 B.C. I identify seventeen inscriptions by this man, nearly all of them decrees of the Athenian State; four are, as yet, unpublished and are not discussed here. The second mason discussed here, the 'Mason of *IG ii². 497*', seems to have begun work in the late 320s B.C., and was still active *c.* 299/8 B.C. I attribute thirty-two inscriptions to this man, again most of them decrees of the Athenian State. Six are, as yet, unpublished and are not discussed. The work of these masons is distinctive, but not distinguished: there are sufficient similarities between them to suggest that they may have been master and pupil.

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι δημόσιες επιγραφές κατασκευασμένες από δύο Αττικούς τέκτονες του τέλους του 4ου αιώνα π.Χ, από την άποψη της αναγνώρισης και περιγραφής των επιγραφικών χαρακτηριστικών τύπων των. Η αναγνώριση του έργου τους βασίζεται στον τρόπο χρήσεως ορισμένων βασικών στοιχείων γραμμάτων, καθώς και στη συνέπεια της χρησιμοποίησής τους. Στη μελέτη αυτή δεν εξετάστηκαν τεκμήρια ιδιωτικής φύσεως. Ο πρώτος από τους τέκτονες, ο 'Τέκτονας της *IG II².1195*', (στον χαρακτηρισμό του οποίου προσθέτουμε και τον *IG II².620*), έδρασε μεταξύ των ετών π.330 και 318 π.Χ. Αναγνώρισα δεκαεπτά επιγραφές του, που σχεδόν όλες τους ήταν αποφάσεις της Αθηναϊκής Πολιτείας' τέσσερεις από αυτές δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί και γιαυτό δεν θα συζητηθούν στην παρούσα εργασία. Ο δεύτερος τέκτονας, ο 'Τέκτονας της *IG II².497*', φαίνεται να άρχισε να εργάζεται στα τέλη της δεκαετίας του 320 π.Χ. Και εμφανίζεται δραστήριος μέχρι το 299 με 298 π.Χ. περίπου. Σ'αυτόν αποδίδω τριανταδύο επιγραφές, επίσης αποφάσεις της Αθηναϊκής Πολιτείας στην πλειονότητά τους. Έξη από αυτές δεν θα συζητηθούν, ως μη δημοσιευμένες ακόμη. Η δουλειά των τεκτόνων αυτών είναι χαρακτηριστική αλλά όχι διακεκριμένη. Υπάρχουν αρκετές ομοιότητες μεταξύ τους που μας οδηγούν να υποδείξουμε ότι πιθανόν ο δεύτερος ήταν μαθητής του πρώτου.

Preliminary reports of Field Work and Excavations in 1988

22. G.E. Ince, Th. Koukoulis et al. Paliochora, Kythera

A short account is given of ecclesiastical buildings studied at Paliochora on Kythera in 1987. A preliminary discussion of aspects of church architecture and decoration relevant to our survey is provided. Reference is made to comparative material from other Byzantine monuments on Kythera and other regions of Greece with similar material, in particular Laconia and the area of Epidauros Limera.

Γίνεται μία σύντομη αναφορά στα θρησκευτικά κτίσματά που ερευνήθησαν κατά το 1987 στην Παλιόχωρα Κυθήρων και μελετώνται προκαταρκτικά, ορισμένα στοιχεία, της αρχιτεκτονικής και του διακόσμου μικρού αριθμού εκκλησιών. Επίσης, γίνονται συγκρίσεις, κυρίως, με άλλα βυζαντινά μνημεία των, Κυθήρων και του Νομού Λακωνίας ιδιαίτερα δε, της Επαρχίας Επιδαύρου Λιμηράς.-

23. A. MacGillivray et al. Palaikastro

A third season of excavations at Palaikastro was concentrated on the central area of the new site where four main structures have been identified; Buildings 1, 3, 4 and 5. This

report highlights the more interesting finds, including the head of the ivory statuette, the torso and arms of which were found last year, and the first evidence for the LM II reoccupation of east Crete in the form of a Palace Style sherd and part of a central Cretan Ephyraean goblet.

Η τρίτη ανασκαφική καμπάνια στό Παλαίκαстро επικέντρωσε τις δραστηριότητές της στο μέσο του νεοανασκαμμένου χώρου όπου ξεκαθάρισαν οι περιμετρικοί τοίχοι τεσσάρων κυρίων κτισμάτων, των Κτηριον 1, 3, 4 και 5. Η έκθεση αυτή δίνει έμφαση στα πιο ενδιαφέροντα ευρήματα συμπεριλαμβανομένου τού κεφαλιού του ελεφάντινου ειδωλίου του οποίου ο κορμός και οι βραχίονες είχαν ήδη βρεθεί απο τον περασμένο χρόνο. Σημαντική υπήρξε ακόμα η κεραμική που επιβεβαιώνει την ΥΜ ΙΙ ανακατάληψη της ανατολικής Κρήτης. Πρόκειται για όστρακο Ανακτορικού Ρυθμου και τμήμα Εφυραϊκής κύλικας που προέρχεται απο την κεντρική Κρήτη.

24. K.A. Wardle. Assiros Toumba

Excavation in 1988 demonstrated the systematic organisation of the settlement in every phase. Regular blocks of buildings, separated by parallel streets, existed throughout the history of the settlement from the fourteenth to the ninth century BC. The continuity of occupation from the Bronze Age to the Iron Age is beyond doubt. The discovery of two more crop storerooms in the earliest level (Phase 9) adds to the unique evidence for centralised agricultural storage at Assiros at the period when Mycenaean palaces flourished in Southern Greece.

Οι ανασκαφές τη 1988 στην Τούμπα Ασσήρου απέδειξαν την συστηματική οργάνωση της συνοικισμού σε όλες τις φάσεις. Από του δέκατο τέταρτο αιώνα π.χ. ως τον ένατο, υπήρξαν τρεις παράλληλοι δρόμοι και ορθογωνικές ενότητες κτιρίων. Έτσι λοιπόν, η συνέχεια της εγκατάστασης από την εποχή του χαλκού ως την εποχή του Σιδηρού είναι πλέον αναμφισβητητή. Στην παλαιότερη φάση (9) βρέθηκαν δύο ακόμη σιταποθήκες. Όπως προκύπτει, λοιπόν, από την πρόσφατη αυτή ανασκοφή, η Ασσιρος συνεχίζει να παρέχει μοναδικά τεκμήρια κοινοτικής γεωργικής αποθήκευσης την εποχή που ακμάζουν το Μυκηναϊκά ανάκτορα στην Νότια Ελλάδα.